

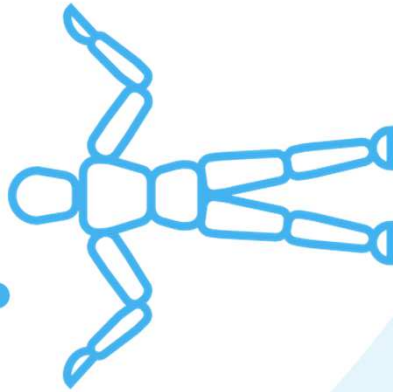
Gebruiksvriendelijkheid van kennisproducten

SRNA – 10 november 2025, Elly Hoekstra – adviseur Kennisdeling

Agenda

- Gebruiksvriendelijkheid
- Uitgangspunten
- Voorbeelden
- Vervolg

Met deze handreiking brengen overheidsorganisaties in kaart welke risico's ze lopen als hun informatie niet duurzaam toegankelijk is. En hoe ernstig die risico's zijn. Dit helpt ze om prioriteiten te stellen en actie te ondernemen waar dat nodig is.

Stel een vraag

Gebruiksvriendelijkheid

Efficiënt en prettig benodigde informatie vinden

Eisen

- Inhoud
- Vorm (organisatie en presentatie)

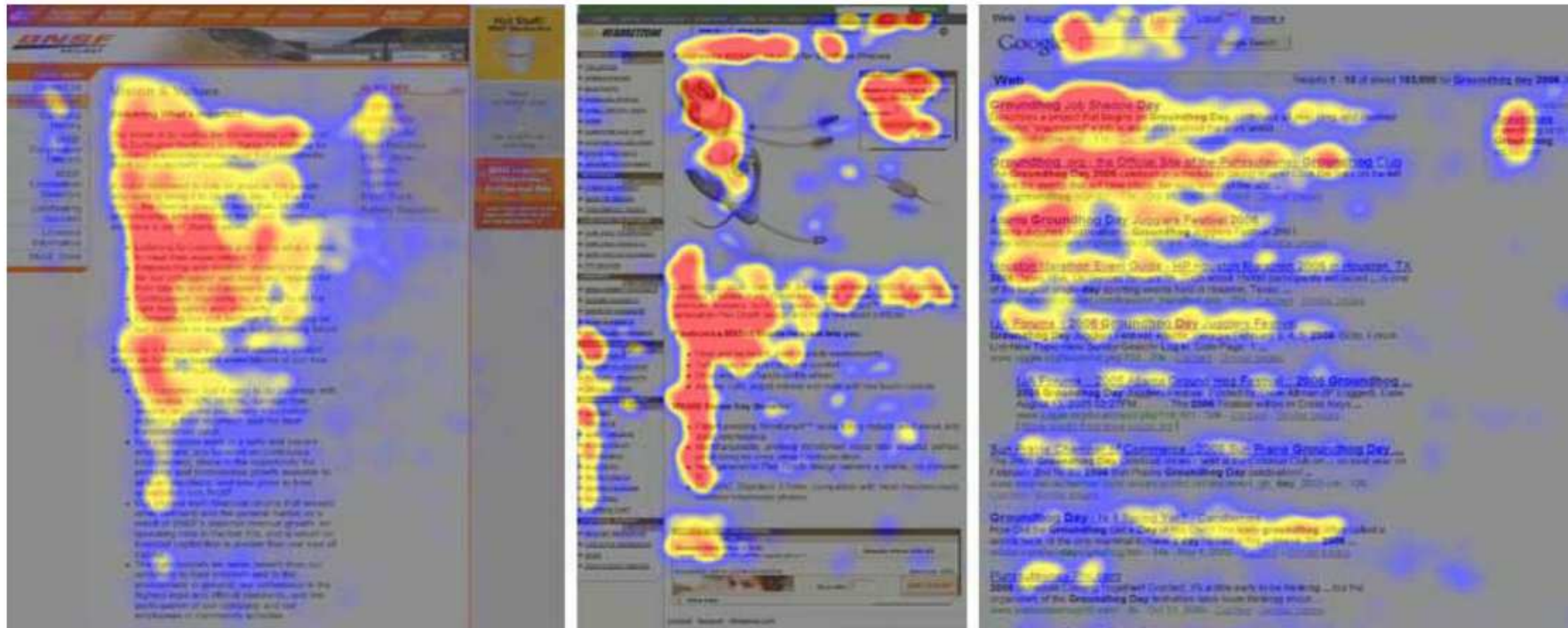
Eisen: inhoud

- Relevant: informatie helpt bij de taakuitvoering
- Voldoende: nèt genoeg informatie
- Actiegericht: instructies i.p.v. beschrijving

Online leesgedrag

- Scannen i.p.v. lezen (80%)
- F-patroon
- Snelzoekers en diepzoekers

Eisen: Organisatie en presentatie

Pyramide schrijven

Information mapping

- Aard van de informatie zien
- Door:
 - Opsommingstekens
 - Betekenisvolle koppen
 - Tabellen
 - Iconen

Voorbeeld 1

Welke eisen gelden voor een externe deskundige?

Aan de externe deskundige worden conform het Archiefbesluit 1995 eisen gesteld.

Een eerste eis is dat je onafhankelijk bent van de overheidsorganisatie waarop de selectielijst betrekking heeft. Dit betekent kort samengevat dat er tussen deze overheidsorganisatie en jou geen financiële of persoonlijke banden mogen bestaan die op enigerwijze jouw advies kunnen beïnvloeden. Een tweede eis is inzicht hebben in het belang van overheidsinformatie voor de relatie burgers-overheid. Kennis van het onderwerp van de selectielijst is geen eis, maar heeft wel de voorkeur.

In de Handreiking Waardering en Selectie lees je meer over de [eisen voor een externe deskundige](#).

Voorbeeld 1

Welke eisen gelden voor een externe deskundige?

Aan de externe deskundige worden conform het Archiefbesluit 1995 eisen gesteld.

Een eerste eis is dat je onafhankelijk bent van de overheidsorganisatie waarop de selectielijst betrekking heeft. Dit betekent kort samengevat dat er tussen deze overheidsorganisatie en jou geen financiële of persoonlijke banden mogen bestaan die op enigerwijze jouw advies kunnen beïnvloeden. Een tweede eis is inzicht hebben in het belang van overheidsinformatie voor de relatie burgers-overheid. Kennis van het onderwerp van de selectielijst is geen eis, maar heeft wel de voorkeur.

In de Handreiking Waardering en Selectie lees je meer over de [eisen voor een externe deskundige](#).

Welke eisen gelden voor een externe deskundige?

Aan de externe deskundige worden conform het Archiefbesluit 1995 twee eisen gesteld:

- Je bent onafhankelijk van de overheidsorganisatie waarop de selectielijst betrekking heeft. Er mogen geen financiële of persoonlijke banden bestaan tussen jouzelf en de overheidsorganisatie die jouw advies kunnen beïnvloeden.
- Je hebt inzicht in het belang van overheidsinformatie voor de relatie burgers-overheid. Kennis van het onderwerp van de selectielijst is geen eis, maar heeft wel de voorkeur.

In de Handreiking Waardering en Selectie lees je meer over de [eisen voor een externe deskundige](#).

Voorbeeld 2

Mogelijke bronnen bij het toetsen van de selectielijst

Het is een voordeel als je als externe deskundige goed ingelezen bent. Mogelijke bronnen die je bij het toetsen van de selectielijst kunt raadplegen:

- De selectielijst zelf bevat achtergrondinformatie over de organisatie en over de overheidsinformatie van de organisatie. Deze informatie kan inzicht geven in de relatie tussen burgers en de organisatie.
- Nog meer informatie over de organisatie kun je vinden op de website van de organisatie en in jaarverslagen. Ook het [actorenregister](#) bevat mogelijk interessante informatie.
- Informatieverzoeken op basis van de Wet open overheid kunnen inzicht geven in burgerbelang. Deze vind je op de websites of daaraan gekoppelde publicatieplatforms van overheidsorganisaties.
- [Vragen aan de Tweede Kamer](#) of – in het geval van de decentrale overheden - aan dagelijks besturen van waterschappen, Gedeputeerde Staten of colleges van Burgemeester en Wethouders kunnen inzicht geven in het maatschappelijke belang.
- Webpagina met [vastgestelde selectielijsten](#) en de bijhorende verslagen van het overleg op de website van het Nationaal Archief. Deze bron biedt een overzicht van en inzicht in recentere selectielijsten. En welke adviezen andere externe deskundigen gegeven hebben.
- De [handelingenbank](#). Deze bron biedt een overzicht van oudere selectielijsten van rijksoverheidsorganisaties.
- De selectielijsten van andere overheidsorganisaties waarmee nauw samengewerkt wordt: wat zijn bijvoorbeeld waarderings in deze selectielijsten?
- Websites van belangen- en actiegroepen en sociale media geven mogelijk inzicht in tegengeluiden van maatschappelijke groeperingen en individuele burgers.

Voorbeeld 2

Mogelijke bronnen bij het toetsen van de selectielijst

Het is een voordeel als je als externe deskundige goed ingelezen bent. Mogelijke bronnen die je bij het toetsen van de selectielijst kunt raadplegen:

- De selectielijst zelf bevat achtergrondinformatie over de organisatie en over de overheidsinformatie van de organisatie. Deze informatie kan inzicht geven in de relatie tussen burgers en de organisatie.
- Nog meer informatie over de organisatie kun je vinden op de website van de organisatie en in jaarverslagen. Ook het [actorenregister](#) bevat mogelijk interessante informatie.
- Informatieverzoeken op basis van de Wet open overheid kunnen inzicht geven in burgerbelang. Deze vind je op de websites of daaraan gekoppelde publicatieplatforms van overheidsorganisaties.
- [Vragen aan de Tweede Kamer](#) of – in het geval van de decentrale overheden - aan dagelijks besturen van waterschappen, Gedeputeerde Staten of colleges van Burgemeester en Wethouders kunnen inzicht geven in het maatschappelijke belang.
- Webpagina met [vastgestelde selectielijsten](#) en de bijhorende verslagen van het overleg op de website van het Nationaal Archief. Deze bron biedt een overzicht van en inzicht in recentere selectielijsten. En welke adviezen andere externe deskundigen gegeven hebben.
- De [handelingsbank](#). Deze bron biedt een overzicht van oudere selectielijsten van rijksoverheidsorganisaties.
- De selectielijsten van andere overheidsorganisaties waarmee nauw samengewerkt wordt: wat zijn bijvoorbeeld waarderungen in deze selectielijsten?
- Websites van belangen- en actiegroepen en sociale media geven mogelijk inzicht in tegengeluiden van maatschappelijke groeperingen en individuele burgers.

Mogelijke bronnen bij het toetsen van de selectielijst

Het is een voordeel als je als externe deskundige goed ingelezen bent. Mogelijke bronnen die je bij het toetsen van de selectielijst kunt raadplegen:

Bron	Geeft inzicht in
• Selectielijst zelf • Website organisatie • Jaarverslagen • Actorenregister	• Overheidsinformatie van organisatie • Relatie burger en organisatie
• Informatieverzoeken Wet Open Overheid Zie publicatieplatforms overheidsorganisaties	• Burgerbelang
• Vragen aan de Tweede Kamer • Vragen aan dagelijkse besturen waterschappen, Gedeputeerde staten, Colleges van Burgemeesters en Wethouders	• Maatschappelijk belang
• Vastgestelde selectielijsten en de bijhorende verslagen van het overleg	• Recente adviezen van andere deskundigen • Selectielijsten van andere overheidsorganisaties waarmee nauw wordt samengewerkt: wat zijn waarderungen in deze lijsten?
• De handelingsbank	• Adviezen aan rijksoverheden van andere deskundigen in het verleden
• Websites van belangen- en actiegroepen en sociale media	• Belangen van maatschappelijke groeperingen en individuele burgers (tegeluiden)

Voorbeeld Infographic 1

- Procedure
- Rolverdeling

Voorbeeld Infographic 2

Overzicht geven:

- 3 hoofdstappen
- Gerelateerde kennisproducten

Uitnodigen tot actie:

 [Bekijk handreiking](#)

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Kennisproducten over DUTO

Hoe gebruik ik het DUTO-raamwerk en andere DUTO-kennisproducten?

Ga het gesprek aan

 [Bekijk handreiking Archiveren by design](#)

3 DUTO-waarden

 [Module 1](#)

Je kunt het belang van duurzame toegankelijkheid (DUTO) bekijken vanuit deze invalshoeken:

- Publieke waarde
- Legitimiteit
- Organisatie

6 DUTO-kenmerken

 [Module 2](#)

Overheidsinformatie die duurzaam toegankelijk is, voldoet aan deze kenmerken:

- Vindbaar
- Beschikbaar
- Leesbaar
- Interpreteerbaar
- Betrouwbaar
- Toekomstbestendig

Houd het overzicht

 [Module 3](#)

Risicobeoordeling

 [Bekijk handreiking](#)

- Stel prioriteiten;
- Maak een **vertaalslag** naar de specifieke behoeften en unieke context van de eigen organisatie.

3 implementatiepatronen

Hiermee kun je het applicatielandschap in kaart brengen:

- DUTO-functies in **één vakapplicatie**;
- DUTO-functies in een **aparte applicatie** met applicatieservice;
- DUTO-proces als **bedrijfsdienst** of **-voorziening**.

Richt informatiesystemen in by design of verbeter bestaande informatiesystemen

5 DUTO-processen

 [Module 4-8](#) [Archimataplatten](#)

Deze zijn nodig om binnen een bedrijfsproces duurzame toegankelijkheid te realiseren:

- Registreren
- Vernietigen [Bekijk handreiking](#)
- Bewaren
- Migreren
- Ter beschikking stellen

16 DUTO-functies

 [Module 3](#)

Deze ondersteunen de DUTO-processen:

• Bevestiging	• Maskering	• Publicatie	• Validatie
• Conversie	• Metagegevensbeheer	• Representatie	• Verantwoording
• Creatie	• Opname	• Toegangsbeheer	• Vernietiging
• Inwinning	• Opslag	• Uitwisseling	• Zoeken

89 modelen

Voor realiseren DUTO-functies door applicaties:

- Ten minste **één model** voor iedere functie;
- Iedere model is voorzien van **MoScow-prioritering**;
- Afgeleid van **normen** zoals NEN-ISO 15175:1.

13 randvoorwaarden

 [Module 3](#)

Voor organisatorische sturing en borging van DUTO-processen:

- Beleid voor DUTO
- Preserveringsstrategie
- Kwaliteitsstelsel
- Personeel
- Opleiding
- Toegangsrechten
- Open standaarden [Bekijk norm](#)
- IAM
- Overzicht
- Beheersafspraken
- Classificatieschema
- Selectielijst [Bekijk handreiking](#)
- Metagegevensschema [Bekijk norm](#)

En: 10 proces-specifieke randvoorwaarden.

Bekijk ook deze DUTO-kennisproducten voor specifieke situaties:

 [Algoritmes](#) [Chatberichten](#) [E-mail](#) [Gegevens](#) [Informatieketen](#) [Overheidswebsites](#) [Sociale media](#)

[nationaalarchief.nl/duto-raamwerk](#) Juli 2025

Vervolg...

Meten van gebruiksvriendelijkheid kennisproduct (Nov – dec. 2025)

- Lab-test
- Online vragenlijst
- Webstatistieken

Conclusies en aanbevelingen (Jan- feb. 2026)

Bijlagen

Functionele illustraties

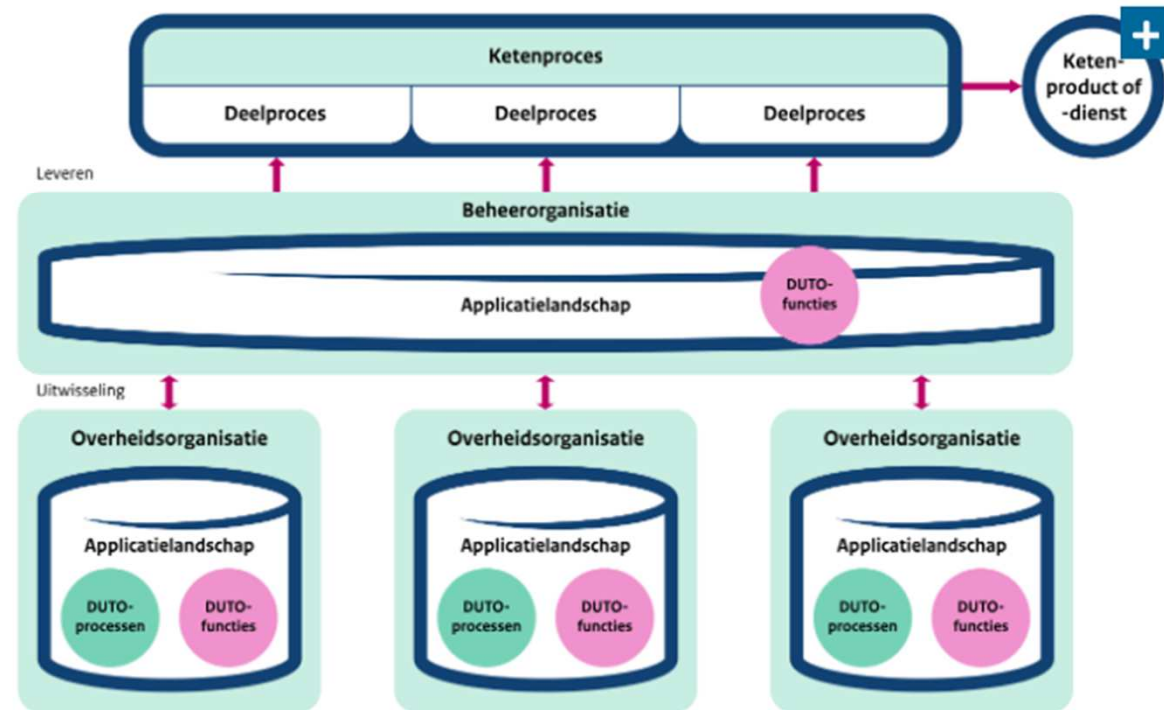

- Patronen

Patroon 2: Applicatie levert DUTO-functies

Elke organisatie richt zijn eigen applicatielandschap in aan de hand van de DUTO-processen en DUTO-functies. Maar niet alle DUTO-functies zitten in de applicaties. Een of meerdere functies worden namelijk aangeboden aan de organisatie vanuit een generieke voorziening die voor de keten is ingericht.

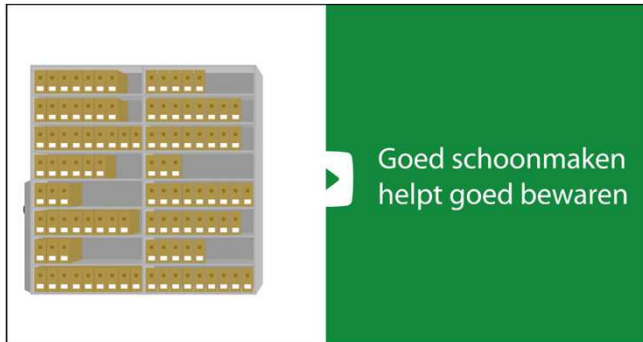
De generieke voorziening levert de DUTO-functie als een service aan de organisaties in de ketensamenwerking. Denk daarbij aan een generieke voorziening waarin gegevensverzamelingen worden opgeslagen of ingewonnen (DUTO-functie: opslag en inwinning) en beheerd (DUTO functie: opname) en daarna gedistribueerd (DUTO-functie: uitwisseling) aan de ketenpartners.

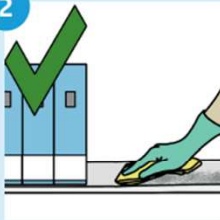
Fysiek archief: depothygiene

Instructiekaarten schoonmakers | Nationaal Archief[1630807117]

Animatie en visuele instructiekaarten

Instructie 3 Aandachtspunten bij het schoonmaken

1 	Gebruik altijd de stofzuiger van het depot.		Gebruik nooit de stofzuiger uit andere ruimtes. Anders neem je etensresten of ander vuil mee naar het depot.
2 	Gebruik alleen droge schoonmaakmiddelen.		Gebruik nooit water of andere vloeistoffen. Anders kunnen archiefstukken kapot gaan.
3 	Gebruik een stofzuiger tussen verrijdbare stellingen. Zo maak je ook de sleuven schoon.		Gebruik geen statische doek tussen verrijdbare stellingen. Anders blijft vuil in de sleuven achter.
4 	Maak alleen de bovenkant van dozen schoon als je er goed bij kunt. Laat de dozen op hun plek staan.		Verplaats geen dozen. Ook niet om ze schoon te maken.